

BIJLAGE

Maatwerkgebieden stikstof – eerste driemaandelijke rapportering intendant Frank Smeets – april 2026

Inhoudstafel

1	Voorwoord.....	2
2	Maatwerkgebieden en intendant algemeen	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Situering van de Maatwerkgebieden	4
2.2.1	Andere maatwerkgebieden dan het Turnhouts Vennengebied	4
2.2.2	Turnhouts Vennengebied	4
2.2.3	Actualisatie van de doelafstand	5
2.3	Rol van de intendant	7
2.3.1	Start en takenpakket intendant	7
2.3.2	Overlegstructuur	7
3	RAPPORTERING Andere maatwerkgebieden	8
3.1	Voerstreek	8
3.2	De Maten	11
3.3	Mechelse Heide	12
3.4	Kalmthoutse Heide	14
4	RAPPORTERING maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied.....	17
4.1	Kennismakingsgesprekken intendant november 2025 tot januari 2026	17
4.1.1	Samenwerking landbouw-natuur	17
4.1.2	Instrumenten en grondenbeleid	18
4.1.3	Allocatie instandhoudingsdoelstellingen natuur	19
4.1.4	Aanpak verder overleg	20
4.1.5	Projecten met ruim draagvlak	20
4.2	Stand van zaken onderzoek en processen	21
4.2.1	Ecohydrologisch onderzoek	21
4.2.2	Ruimtelijke allocatie instandhoudingsdoelstellingen	22
4.2.3	Herstel- en inrichtingsmaatregelen voor de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen	23
4.2.4	Aangepaste bemestingsnormen	25
4.2.5	Screeningstool	26
4.2.6	Ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale landbouw	26
4.2.7	Flankerend landbouwbeleid	28
4.2.8	Vergunningen en vergunbaarheid	29
4.2.9	Grondenbeleid overheid	30
4.2.10	Impact van Nederland in het Turnhouts Vennengebied	31
4.3	Naar een volwaardig ontwikkelingsplan	32
	BIJLAGEN	33

'Kiezen is verliezen.' Maar niet kiezen is in deze nog erger. Onze natuur gaat er op achteruit en onze landbouw en bedrijven kunnen niet vooruit.

2 MAATWERKGEBIEDEN EN INTENDANT ALGEMEEN

2.1 JURIDISCH KADER

Sinds 23 februari 2024 is het Stikstofdecreet (programmatische aanpak stikstof – PAS) van kracht. Het Stikstofdecreet vormt het juridische kader voor de maatwerkgebieden. Artikel 44 legt vast welke gebieden als maatwerkgebied zijn aangeduid (Kalmthoutse Heide, Mechelse Heide, De Maten, Voerstreek en Turnhouts Vennengebied) en bepaalt dat de Vlaamse Regering één of meerdere inrichtingsnota's moet vaststellen, en dat deze opgemaakt moeten worden conform artikel 4.2.1 van het decreet Landinrichting.

2.2 SITUERING VAN DE MAATWERKGEBIEDEN

2.2.1 Andere maatwerkgebieden dan het Turnhouts Vennengebied

Voor de maatwerkgebieden Kalmthoutse Heide, Mechelse Heide, De Maten en Voerstreek, die respectievelijk bestaan uit de SBZ-H (Speciale Beschermingszone in het kader van de Habitatrictlijn) BE2100015 'Kalmthoutse Heide', de SBZ-H BE2200028 'De Maten', de SBZ-H BE2200035 'Mechelse Heide en de vallei van de Ziepbeek' en vijf deelgebieden van de SBZ-H BE2200039 'Voerstreek' en voor telkens een zone van twee kilometer rond die gebieden, stelt de Vlaamse Regering een of meer inrichtingsnota's vast conform artikel 4.2.1 van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting.

Die inrichtingsnota's realiseren mee de doelstellingen, vermeld in de PAS, hoofdstuk 3, Emissiereductie en bronmaatregelen, respectievelijk rubriek 1.3.1 SBZ-H BE2100015 – Kalmthoutse Heide, 1.3.2 SBZ-H BE2200028 – De Maten, 1.3.3 SBZ-H BE2200035 – Mechelse Heide en vallei van de Ziepbeek en 1.3.4 SBZ-H BE2200039 – Voerstreek.

Het maatwerk in deze gebieden bestaat uit een combinatie van het ruimtelijk alloceren van natuurdoelen en het uitvoeren van inrichtings- en herstelmaatregelen die gebied specifieke knelpunten voor het realiseren van een gunstige staat van instandhouding wegwerken. Deze maatregelen omvatten hydrologische ingrepen, herstel in waterhuishouding, natuur- en inrichtingswerken, ea.

Er wordt voorzien in het nodige flankerend beleid voor landbouwers die hiervan nadeel ondervinden.

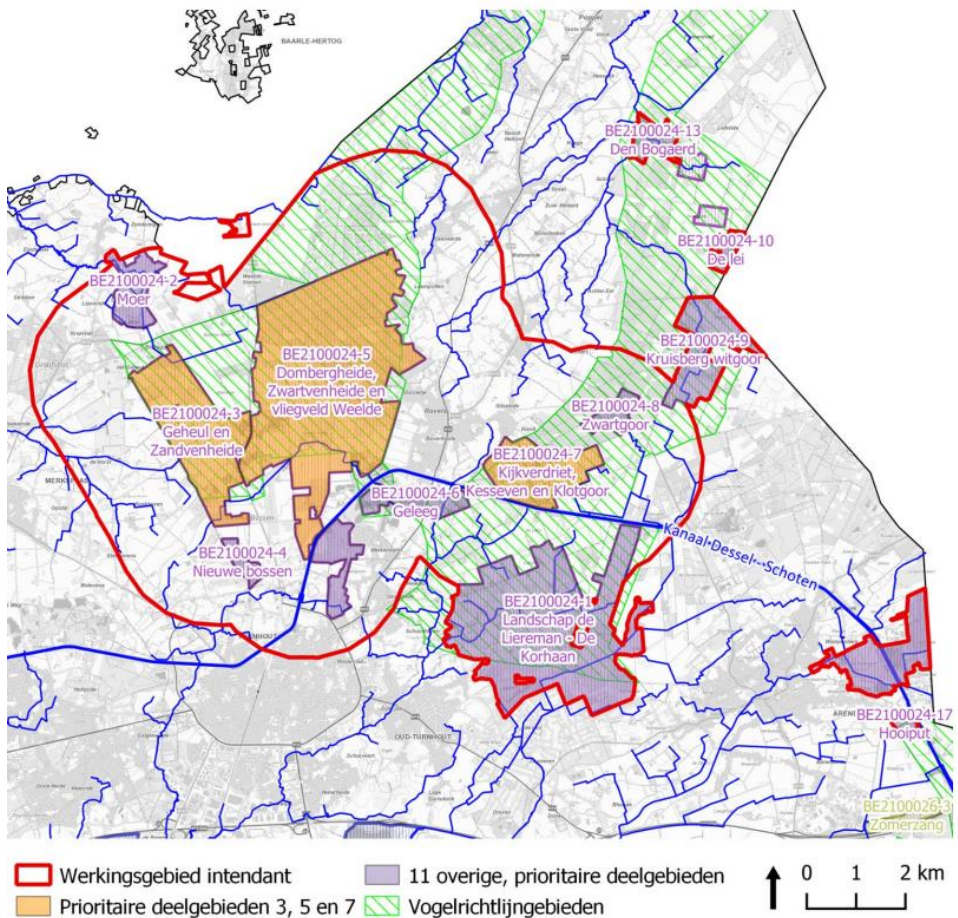
De maatwerkgebieden en de zones van twee kilometer rond die gebieden zijn aangeduid op de kaarten die zijn opgenomen in bijlage 1-4, die bij deze rapportage zijn gevoegd.

2.2.2 Turnhouts Vennengebied

Art. 41 en 42 van het Stikstofdecreet bevatten bepalingen voor het maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied (TVG) (kaart 5).

Het decreet bepaalt dat een intendant, die door de Vlaamse Regering aangewezen is, voor 10 maart 2025 een ontwerp van ontwikkelingsplan dient op te stellen. Dat ontwikkelingsplan moet tot stand komen in samenspraak met een aantal entiteiten van de Vlaamse overheid en met alle lokale actoren.

////////////////////////////////////

Kaart 5: Maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied, situering habitat- en vogelrichtlijngebieden

2.2.3 Actualisatie van de doelafstand

De doelafstand geeft aan hoeveel emissiereductie van stikstof (inclusief ammoniak) er nodig is om de doelstelling voor 2045 te halen. De Programmatische Aanpak Stikstof bepaalt dat we tegen 2030 de eerste helft van de doelstelling voor reductie moeten halen in de maatwerkgebieden, en tegen 2045 de tweede helft.

In 2023 (VR2023 1503 MED0103/2) was al voorzien dat de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek de berekeningen voor de doelafstand zou actualiseren bij de aanvang van de opdracht van een intendant en wanneer er voldoende nieuwe gegevens beschikbaar zouden zijn. Bijgevolg voerde het VITO recent die actualisatie door, op basis van volgende gegevens:

- Er zijn nieuwe emissie-inschattingen in Vlaanderen en ook in Nederland.
- Het meteojaar is aangepast naar 2017.
- Er zijn nieuwe data over bemesting in het maatwerkgebied.

- Maar vooral 2 factoren zijn bepalend: de kritische depositiewaarden en de 'dissolved organic nitrogen' (DON):
 - o Op basis van wetenschappelijk onderzoek van het INBO, dat ook studies op Europees niveau als bron gebruikte, zijn de kritische depositiewaarden (KDW) per habitatype herzien. De KDW geeft aan hoeveel stikstofdepositie (inclusief ammoniak) een habitat over langere tijd kan verdragen zonder dat er significante schade optreedt. De meest vermelde habitatypes die zeer gevoelig zijn voor stikstof zijn '3110', de 'voedselarme zwak gebufferde vennen die niet vaak droogvallen' en '3130', de 'voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers'. Voor 3110 is de KDW hetzelfde gebleven bij de herziening, voor 3130 is de KDW licht gedaald (dus moeilijker te behalen).
 - o Ten tweede is er de factor DON. Het gaat over de opgeloste organische stikstof die overall als een soort 'achtergrondstikstof' voorkomt. Intussen is duidelijk dat DON eigenlijk leidt tot een dubbeltelling van stikstof. Onder impuls van nieuwe afspraken binnen de EU en in navolging van onder meer Nederland, dat DON nooit mee in beschouwing genomen heeft voor de depositieberekeningen, wordt DON nu ook in Vlaanderen niet meer in rekening gebracht.

Op basis van al deze factoren resulteert de actualisatie van het VITO voor de maatwerkgebieden in een prognose van reductie van de doelafstand voor 2030. De uitzondering is het maatwerkgebied Kalmthoutse Heide. Daar zou de doelafstand 2030 volgens de prognose nagenoeg hetzelfde blijven, omdat vooral het habitatype 3130 er van belang is, en daarvan is de KDW gedaald. Bovendien is in de actualisatie door het VITO voorlopig nog geen rekening gehouden met landbouwbedrijven in de maatwerkgebieden die eventueel hun veeteeltactiviteiten stopzetten in het kader van het flankerend landbouwbeleid (cf. infra voor een stand van zaken).

Met de geactualiseerde berekening van de KDW's bestaat er tegen 2030 enkel nog een overschrijding in de maatwerkgebieden Kalmthoutse Heide en Turnhouts Vennengebied. Het maatwerkgebied Mechelse Heide komt net onder 0, voor de Voerstreek en De Maten valt te verwachten dat ze de doelstelling voor 2030 zullen halen. Onderstaande tabel geeft de geactualiseerde cijfers weer voor alle maatwerkgebieden, op basis van het habitatype waarvoor er een doelafstand is:

Maatwerkgebied	Doelafstand - 2023 (kg N/ha*j)	Doelafstand - 2026 (kg N/ha*j)
<i>Turnhouts Vennengebied</i>	0,96	0,30
<i>Kalmthoutse Heide</i>	0,21	0,22
<i>Mechelse Heide</i>	1,27	-0,18
<i>Voerstreek</i>	0,13	-0,94
<i>De Maten</i>	0,17	-1,00

Van de Habitatrichtlijngebieden in de rest van Vlaanderen is er één gebied dat op basis van de geactualiseerde berekening van VITO een doelafstand zou hebben voor 2030, van 0,56 kg N/ha per jaar. Het gaat om de 'Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop', gelegen in Hoogstraten, Rijkevorsel en Merksplas. In het Stikstofdecreet is dit gebied niet aangeduid als maatwerkgebied. Uit een eerste analyse blijkt dat de doelafstand zich situeert op enkele specifieke plekken met beperkte oppervlakte op het grondgebied Hoogstraten. Het gaat om bepaalde soorten veen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie en waar vooral maatregelen van hydrologisch herstel aan de orde

////////////////////////////////////

zijn. Ik laat dit grondiger analyseren, ik volg dit verder op en kom er in de volgende driemaandelijke rapportering uitgebreider op terug.

Op basis van bovenstaande cijfers stel ik vast dat de doelstelling voor 2030 voor de maatwerkgebieden meer binnen handbereik komt. Dat is positief. Aan de andere kant heb ik de opdracht om ook de doelstelling voor 2045 voor ogen te houden, want de doelstelling voor 2030 is gebaseerd op de helft van de totale vereiste inspanning. Dat betekent dat er voor de langere termijn toch nog maatregelen nodig zullen zijn, zelfs al zouden we het doel voor 2030 halen, wat nog niet zeker is. Een tweede kanttekening is dat vooral de schrapping van de DON een belangrijke verschuiving in de doelaafstand teweeg brengt. Maar de doelaafstand is het resultaat van meerdere factoren – bijvoorbeeld de prognoses voor de evolutie in Nederland – en het VITO geeft aan dat die ook weer in de andere richting kunnen evolueren.

Daarom werk ik verder aan een ontwikkelingsplan voor het Turnhouts Vennengebied en aan inrichtingsnota's voor de andere maatwerkgebieden. En in die zin is het ook aangewezen om te kiezen voor continuïteit in het bestaande flankerend landbouwbeleid voor de maatwerkgebieden. Voor landbouwers is het belangrijk om de opties open te houden.

2.3 ROL VAN DE INTENDANT

2.3.1 Start en takenpakket intendant

Vanaf april 2022 tot juni 2024 heeft de heer Piet Vanthemsche de rol van intendant voor het maatwerkgebied TVG op zich genomen. In de periode van juni 2024 tot november 2025 was er geen intendant in functie. Bijgevolg lag het overleg met externe belanghebbenden (lokale besturen, landbouw- en natuurorganisaties,...) stil. Bij gebrek aan een intendant en een overlegproces bleek het niet haalbaar om in overleg met de stakeholders een ontwikkelingsplan voor te leggen tegen 10 maart 2025.

Op 17 november 2025 stelde de Vlaamse Regering mij aan als intendant voor alle maatwerkgebieden. Ik begeleid de opmaak, opvolging en uitvoering van het ontwikkelingsplan (voor het Turnhouts Vennengebied) en de inrichtingsnota's (voor de andere maatwerkgebieden), in samenspraak met relevante stakeholders. Ik heb als intendant een bemiddelende rol in het overlegproces en rapporteer hierover driemaandelijks aan de Vlaamse Regering over de voortgang.

Bij de aanstelling van de nieuwe intendant is ervoor gekozen om de oorspronkelijke opdracht die beperkt was tot het Turnhouts Vennengebied uit te breiden tot alle maatwerkgebieden. Omdat de stikstofopgave en de impact op landbouw in het Turnhouts Vennengebied het grootst is, besteed ik het meest aandacht aan dat maatwerkgebied. Ik ga meermaals in gesprek met de belanghebbende partijen, terwijl ik de andere maatwerkgebieden meer op hoofdlijnen opvolg. Gezien de specifieke situatie van het TVG is er voor dat gebied al sinds het najaar van 2024 een projectcoördinator aangesteld binnen de Vlaamse overheid (VLM), die mij als intendant ondersteunt. Dat verklaart ook waarom het maatwerkgebied TVG inhoudelijk al wat meer heeft kunnen voorbereiden dan de andere maatwerkgebieden.

////////////////////////////////////

- Habitattype 6230: allocatie van 8,9 ha natuurdoel binnen SBZ-H Voerstreek. Locatiekeuze zodanig dat de gemiddelde doelafstand tot de 2030-doelstelling zo laag mogelijk wordt, en gebaseerd op abiotische geschiktheid, ecologische potenties en rekening houdend met huidig terreingebruik.
- Terreinen met natuurdoel 6230 worden opgenomen in natuurbeheerplan. Realisatie van dit habitattype op nieuwe locaties vergt inrichtings-en omvormingsbeheer. Geen bemesting, bestrijdingsmiddelen, noch grondbewerking bij agrarisch gebruik.

Voor de Voerstreek worden tijdens de programmaperiode tot 2030 geen bijkomende lokale emissiereducties voorzien bovenop de reductie-opgave van het G8-scenario.

Naast het maatwerk sensu stricto rond knelpunthabitats dient er ook gewerkt rond stikstofsanering op perceelschaal, allocatie van álle S-IHD doelen en totaalsanering op landschapsschaal.

3.1.3. Lopende en geplande projecten, processen en samenwerkingsverbanden

In Voeren bestaat reeds jaren een intense gebiedsgerichte samenwerking tussen de verschillende openruimte partners onder leiding van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren. Er is een gebiedscoalitie. De samenwerking binnen deze gebiedscoalitie heeft oa geleid tot erkenning van de streek als grensoverschrijdend landschapspark met organisaties uit zowel Vlaanderen, Wallonië als Nederland.

Het Agentschap voor Natuur en Bos startte een EntiteitsOverschrijdend projectteam (EOP) op, met een eerste bijeenkomst op 16 december 2025. Het EOP is samengesteld uit vertegenwoordigers van het Agentschap Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, het departement Omgeving, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Gezien de zeer specifieke situatie in Voeren werd het Agentschap voor Landbouw en Zeevisserij van bij aanvang in het traject meegenomen en is ook een vertegenwoordiger afgevaardigd vanuit het Agentschap Onroerend Erfgoed. .

De belangrijkste stakeholders in de Voerstreek werden gedetecteerd. Ik had lokaal al verkennende gesprekken.

Voor het gebied Voeren is ondertussen opdracht gegeven aan de Vlaamse Landmaatschappij om een Onderzoek naar Opportuniteit en Haalbaarheid (OOH) voor een Landinrichtingsproject Voeren in te stellen (zie ook 3.1.4). Op basis van dat OOH en een beleidsbeslissing over de instelling van het landinrichtingsproject is de opmaak van een GRUP voor de Voerstreek opgenomen op het gebiedsgericht programma AGNAS ('afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur') waarbij er géén afzonderlijke agenderingsnota voor dit gebied wordt opgemaakt (conform Stuurgroep C-AGNAS dd. 08/01/2026).

3.1.4. Aandachtspunten en vervolgstappen

Ik stel vast dat de tijdspaden van de verschillende gebiedsprocessen in Voeren weinig tot niet compatibel zijn met elkaar. Ik ging in overleg met het Departement Omgeving en Vlaamse Landmaatschappij als respectieve opdrachthouders voor AGNAS en OOH om tot mogelijke afstemming te komen. Gelet op de verschillende eerdere beleidsbeslissingen en -opgaves voor Voeren adviseren de betrokken administraties en ikzelf als intendant om in Voeren resoluut te kiezen voor een gebundelde inzet van de verschillende

////////////////////////////////////

instrumenten (GRUP, landinrichtingsproject, inrichtingsnota maatwerkgebied...), om zo tot een geïntegreerd totaalproject te komen in de Voerstreek. Dat vraagt een goede onderlinge afstemming van de specifieke formele procedures, wettelijk voorziene planfiguren, timing, inspraak- en participatiemomenten en een eenduidige overkoepelende communicatie naar de lokale belanghebbenden en betrokken besturen en instanties.

Deze afstemming kan verzekerd worden door:

- Het entiteitsoverschrijdend projectteam (EOP) dat geïnitieerd werd vanuit de werking van het maatwerkgebied Voeren de opdracht te geven om:
 - zijn taken in het kader van het maatwerk PAS uit te breiden met de overkoepelende afstemming van de totstandkoming startnota AGNAS GRUP en OOH landinrichting, zowel op vlak van inhoud, proces als timing.
 - in overleg met de lokale actoren één overkoepelende communicatie uit te werken die gericht is op het permanent bewaken en verduidelijken van de onderlinge samenhang van de verschillende instrumenten en beleidsdoelstellingen;
- naar gebundelde besluitvorming van de Vlaamse Regering toe te werken, tegen eind 2026, waarbij er naar gestreefd wordt dat de Vlaamse Regering gelijktijdig beslist over (1) de goedkeuring van een startnota voor het GRUP Voerstreek, (2) de principiële goedkeuring van de ontwerp van inrichtingsnota voor maatwerkgebied Voeren, en (3) de instelling van een landinrichtingsproject Voerstreek. Dit in functie van een parallel te organiseren en (wat communicatie betreft) onderling afgestemde publieke consultatie over de startnota GRUP en openbaar onderzoek over het ontwerp inrichtingsnota in 2027.

Er is in Voeren vraag naar meer duidelijkheid over de impact van de IHD. Allocatie van de Natura 2000-doelen (m.i.v. PAS-maatwerk voor habitattype 6230) vraagt duidelijke instrumenten en een sterk flankerend beleid. Hiervoor is er nood aan o.a. een landbouwstudie en visie, inzet van flankerend beleid, grondbiliteit/verwerving, ruimtelijke planning, inrichting en passend beheer. Ik wil daarbij actief inzetten op draagvlak en samenwerking. Een aanpak met aandacht voor de lokale actoren is uit te werken in de inrichtingsnota.

Het effectieve gebruik van landbouw is hoger in vergelijking met de bestemming (559ha, geregistreerd door 78 bedrijven). Het is de verwachting dat op korte termijn wellicht enkele landbouwers hun bedrijfsvoering stopzetten. Lokale en buitenlandse (Nederlandse) landbouwers (bedrijven met opvolging en in expansie) kopen momenteel het merendeel van deze gronden op waardoor het vinden van ruilgronden op vrijwillige basis moeizaam verloopt. Daarom is nu reeds een actief grondbeleid nodig. Dit vraagt een inzet van mensen en middelen (desgevallend met eigenaarstoets en/of wijkersstimulus voor gebruikers). Om de effectieve uitvoering van de inrichtingsnota zo spoedig mogelijk na goedkeuring te kunnen aanvatten, is het essentieel om nu reeds met volle kracht in te zetten op vrijwillige grondaankopen in kader van Grondenbank IHD PAS en dit zowel voor aankopen in SBZ-gebied als ook daarbuiten voor het opbouwen van ruilgronden.

3.2 DE MATEN

3.2.1 Situering

////////////////////////////////////

De kenmerkende habitats en soorten binnen de Mechelse Heide kunnen gegroepeerd worden in twee natuurclusters: (1) het heidecomplex, en (2) de grote boshabitatkernen. Het gebied is van belang voor 15 Europees te beschermen habitattypes en 16 Europees te beschermen soorten.

De kaart voor het maatwerkgebied Mechelse Heide, zoals vermeld in artikel 44 stikstofdecreet is bijgevoegd als bijlage 3.

3.3.2. Taakstelling

Voor de Mechelse Heide, waar de 2030-doelstelling volgens de berekeningen van 2023 niet gehaald werd met de generieke emissiereducties uit het G8-scenario, zijn bijkomende maatregelen vereist om die doelstelling wel te kunnen realiseren. De PAS, hoofdstuk 3, Emissiereductie en bronmaatregelen, respectievelijk rubriek 1.3.3 SBZ-H BE2200035 – Mechelse Heide en vallei van de Ziepbeek voorziet in onderstaand gebiedsspecifiek maatregelenpakket:

- Habitattypes 3110 en 7110: omvormingsbeheer om nutriëntenbelasting voor deze types te beperken in het SBZ-H. Zowel voor 3110 (Heuvelsven) als voor 7110 (Ven onder de berg) geleidelijke omvorming van omgevend naaldbos in een straal van 100 meter rond ven (vermindering stikstofaanrijking grond- en bodemwater)
- Habitattype 3130: nutriëntenbelasting van de vennen beperken in SBZ-H, via droogleggen, baggeren, oevers vrijhouden en de lokale hydrologie verbeteren

Voor de Mechelse Heide worden tijdens de programmaperiode tot 2030 geen bijkomende lokale emissiereducties voorzien bovenop de reductie-opgave van het G8-scenario.

Naast het maatwerk *sensu stricto* rond knelpunthabitats dient er ook gewerkt rond stikstofsanering op perceelschaal, allocatie van alle S-IHD doelen en totaalsanering op landschapsschaal.

3.3.3. Lopende en geplande projecten, processen en samenwerkingsverbanden

Het maatwerkgebied onderscheidt zich van de andere door het feit dat het overgrote deel van de gebieden in eigendom of beheer is van het Agentschap Natuur en Bos. Voor de overblijvende gebieden is er de mogelijkheid om bilateraal aan de slag te gaan en in vele gevallen zijn die contacten al door Natuur en Bos gelegd. Ik voerde lokaal ook al enkele verkennende gesprekken. Gezien de zeer specifieke eigendomssituatie van het maatwerkgebied Mechelse Heide is hier een 'EOP light' gestart, bestaande uit vertegenwoordigers van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en de Vlaamse Landmaatschappij.

Zoals eerder gemeld valt het maatwerkgebied samen met het Nationaal Park Hoge Kempen. Het Nationaal Park (opgericht in 2006) is ingebed in de ruimere juridische structuur van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. In de voorbije 20 jaar waren zij in de regio betrokken bij diverse natuurprojecten. Het maakt dat zij voor actoren en de bevolking in zijn geheel een valabele gesprekspartner zijn. In bilaterale gesprekken met privé-eigenaars kunnen zij zo mogelijk mee als vertrouwenwekkende partner optreden en het proces faciliteren.

////////////////////////////////////

Medio 2025 werd het GRUP Hoge Kempen fase1 afgeklopt. De doelstelling van het plan is de bos- en natuurcomplexen in de Hoge Kempen te versterken. Een aantal zogenaamde ‘enclaves’ en ‘anomalieën’, die gelegen zijn in of aansluitend bij het Nationaal Park Hoge Kempen, worden herbestemd naar bos- en natuurgebied om zo tot robuuste gehelen te komen. Het plan zal natuurherstel en -ontwikkeling (waaronder bosuitbreiding) mogelijk maken. Voor bedrijven in zones die herbestemd worden, werd een taskforce opgezet om herlokalisatie te begeleiden.

3.3.4. Aandachtspunten en vervolgstappen

- Contacten met bepaalde private eigenaars waren tot nog toe niet succesvol.
- Overstort Steenselbergstraat in Lanaken zorgt periodiek voor lozingen huishoudelijk afvalwater.
- Het rally-circuit Duivelsberg ligt centraal in het maatwerkgebied. De impact (NOx) en problematieken rond het circuit staan grotendeels los van het gebiedsspecifiek maatregelenpakket. Het rally-circuit wordt meegenomen in de 2de fase van GRUP Hoge Kempen. Hiervoor is er nog geen timing.
- Door een afschuiving in groeve Kikbeek worden de effecten van het Blue dealproject wellicht aanzienlijk vertraagd. Het is op dit moment onzeker of bepaalde habitattypes kunnen gerealiseerd worden.
- Bij Ven onder de Berg zijn verregaande herstelmaatregelen nodig, waaronder het terugdringen van verbossing. Hiervoor zal bijzondere aandacht uitgaan naar communicatie t.a.v. de burger, met het oog op duiding en het verhogen van het draagvlak
- Nu het lokaal bestuur Dilsen-Stokkem zelf het beheer van haar openbare bossen opneemt, moeten gesprekken rond het Kruisven opgestart worden. Wellicht is ook nog een privé-eigenaar betrokken.
- Verder onderzoek van het watersysteem in vallei Asbeek en Ziepbeek is nodig. Dit kan wellicht in combinatie met hydrologisch onderzoek naar de invloed van groeves op de steilrand.

Maatwerk op terreinen van Natuur en Bos kan door hen autonoom worden opgenomen. Daarnaast zijn er nog acties met gemeenten of privé-eigenaars die in bilaterale contacten kunnen behandeld worden.

3.4 KALMTHOUTSE HEIDE

3.3. 1.Situering

De SBZ-H Kalmthoutse Heide (is ca 2000 ha groot en maakt deel uit van een grensoverschrijdend natuurgebied van 6000 ha in totaal. Het gebied situeert zich in het noordwesten van de provincie Antwerpen op de grens met Nederland.

De kenmerkende habitats en soorten binnen de Kalmthoutse Heide kunnen gegroepeerd worden in drie natuurclusters: (1) heide (inclusief stuifduinen), (2) vennen en (3) loofbossen. Het gebied is van belang voor 10 Europees te beschermen habitattypes en 17 Europees te beschermen soorten.

////////////////////////////////////

De kaart voor het maatwerkgebied Kalmthoutse Heide, zoals vermeld in artikel 44 stikstofdecreet is bijgevoegd als bijlage 4.

3.3.2. Taakstelling

Voor de Kalmthoutse Heide, waar de 2030-doelstelling niet gehaald wordt met de generieke emissiereducties uit het G8-scenario, zijn bijkomende maatregelen vereist om die doelstelling wel te kunnen realiseren. De PAS, hoofdstuk 3, Emissiereductie en bronmaatregelen, respectievelijk rubriek 1.3.1 SBZ-H BE2100015 – Kalmthoutse Heide voorziet in onderstaand gebiedsspecifiek maatregelenpakket:

- Habitattype 3130: allocatie van 0,9 ha natuurdoel binnen SBZ-H Kalmthoutse Heide
- Aanpak verdroging nodig voor instandhouding actueel habitat 3130 bij te hoge stikstofbelasting
 - Lokale vernatting (aanpassen waterhuishouding zonder effect buiten SBZ)
 - Aanpassen detailontwatering voor vermindering afvoer

Voor de Kalmthoutse Heide worden tijdens de programmaperiode tot 2030 geen bijkomende lokale emissiereducties voorzien bovenop de reductie-opgave van het G8-scenario.

Naast het maatwerk sensu stricto rond knelpunthabitats dient er ook gewerkt rond stikstofsanering op perceelschaal, allocatie van álle S-IHD doelen en totaalsanering op landschapsschaal.

3.3.3. Lopende en geplande projecten, processen en samenwerkingsverbanden

Er bestaat er een gebiedscoalitie. Het Grenspark heeft al sinds de jaren '80 een gebiedswerking (voorheen BTGS, nu Stichting van Openbaar Nut). Die gebiedswerking kwam tot stand onder impuls van de toenmalige Federale en Nederlandse ministers van Leefmilieu in de schoot van de Benelux. De gebiedscoalitie geeft uitvoering aan de doelen zoals geformuleerd in de Benelux-overeenkomst op het gebied van natuurbehoud en landschapsbescherming dd. 1982.

In de Kalmthoutse Heide speelt een grensoverschrijdende ecohydrologische studie en een onderzoek naar de potenties voor venherstel voor de habitattypes zwakgebufferde vennen (3130) en dystrofe vennen (3160) (07/2023-12/2025). Er is grensoverschrijdende samenwerking (via convenanten) over specifieke hydrologische vraagstukken. De Kalmthoutse Heide ligt zowel in het Maas- als Benedenscheldebekken. Hydrologische herstelmaatregelen kunnen in de respectieve stroomgebiedbeheerplannen opgenomen worden.

Door Natuur en Bos werd een EntiteitsOverschrijdend projectteam (EOP) opgestart (eerste bijeenkomst op 17 december 2025). Het EOP is samengesteld uit vertegenwoordigers van Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, het departement Omgeving en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De belangrijkste stakeholders in het maatwerkgebied Kalmthoutse Heide werden gedetecteerd. Ik had lokaal al verkennende gesprekken.

3.3.4. Aandachtspunten en vervolgstappen

////////////////////////////////////

De grootste aandachtspunten in het gebied zijn hydrologisch herstel, voldoende stuivend zand creëren en verbindingen aanleggen naar omliggende gebieden, ook grensoverschrijdend.

Realisatie van het maatwerk in de Kalmthoutse Heide (thv venoevers en inzijgzones) voor de terreinen van Natuur en Bos wordt meegenomen in het Europees LIFE project HEROES (2025-2029), dat getrokken wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos. LIFE HEROES zet in op ecohydrologisch herstel van oligotrofe ecosystemen op landschapsschaal. Maatwerk op terreinen van Natuur en Bos kan door hen autonoom worden opgenomen. Daarnaast zijn er nog acties met privé-eigenaars die in bilaterale contacten dienen opgenomen.

Het gebiedsprogramma voor het Complex Project De Nieuwe Rand (CP DNR) bevat generieke acties die relevant zijn voor het maatwerkgebied en verder verfijnd (kunnen) worden in gebiedsgerichte acties oa rond mogelijke verbindingen.

Het Grenspark neemt een actieve rol op in de N-sanering in het Nederlandse deel van het Grenspark in het kader van de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA). Voor het Vlaamse deel van het Grenspark zien we op het eerste gezicht géén actieve rol voor het Grenspark weggelegd ikv het maatwerk, maar dat bekijk ik nog verder tegen een volgende driemaandelijke rapportering. Het is wel al duidelijk dat het Grenspark een belangrijke stakeholder is, die mee ingeschakeld kan worden in gerichte communicatie rond terreinmaatregelen.

4 RAPPORTERING MAATWERKGEBIED TURNHOUTS VENNENGEBIED

De rapportering voor het Turnhouts Vennengebied bestaat uit 3 delen: een samenvatting van de kennismakingsgesprekken die ik van november 2025 tot en met januari 2026 voerde, een stand van zaken van het onderzoek en de processen ter voorbereiding van een ontwikkelingsplan TVG en een doorkijk naar het komende jaar.

4.1 KENNISMAKINGSGESPREEKEN INTENDANT NOVEMBER 2025 TOT JANUARI 2026

Gesprekspartners:

- Lokale besturen, dwz burgemeester + schep(en) + administratie: Ravels, Arendonk, Merkplas, Turnhout, Oud-Turnhout, Baarle-Hertog
- Landbouwsector: Boerenbond + Stuurgroep Turnhouts Vennengebied
- Natuursector: Natuurpunt
- Gedeputeerde landbouw provincie Antwerpen
- Grondeigenaars

Op basis van deze gesprekken kwam ik tot een aantal overwegingen en te verkennen pistes, die niet noodzakelijk overeenkomen met de veelal verschillende standpunten van alle gesprekspartners.

4.1.1 Samenwerking landbouw-natuur

Bij nagenoeg elke gesprekspartner hoor ik dat landbouw en natuur zouden moeten kunnen samengaan in het maatwerkgebied. De huidige polarisatie tussen beide is nefast voor alle betrokken partijen, ook naast de landbouw- en de natuursector.

Overwegingen van de intendant:

- o Voorlopig organiseer ik het overleg met de landbouw- en de natuursector afzonderlijk, tot er meer concrete voorstellen zijn om over te praten.
- o Er bestaan in deze regio, maar evenzeer daarbuiten, voorbeelden van samenwerking tussen de overheid en/of de natuursector enerzijds en individuele landbouwers anderzijds, bv bij het beheer van bepaalde gebieden. Zij kunnen als inspiratie dienen voor verdere samenwerkingsverbanden in de regio. In dit kader zal ik een mogelijke rol van onder meer regionale landschappen en landbouwraden onderzoeken
- o De landbouwsector, een aantal lokale besturen en de grondeigenaars brachten het idee van een 'Nationaal Park' in deze regio ter sprake. Ze zijn van oordeel dat een mogelijk Nationaal Park en samenhangend werkingsgebied bijkomende beperkingen oplevert en een middel is om extra landbouwgronden in natuur om te zetten. Ik heb verduidelijkt dat een discussie over een Nationaal Park buiten de scope van mijn opdracht valt en dus niet aan de orde is. In het Regeerakkoord 2025-

////////////////////////////////////

2029 is overigens ook geen nieuwe oproep voor mogelijke ‘Vlaamse Parken’ ingeschreven. Als intendant is het mijn opdracht een ontwikkelingsplan op te stellen, om de stikstofimpact te reduceren voor deze regio en tegelijkertijd ontwikkelingsperspectieven te bieden aan landbouw.

- Ik spreek me nu niet uit over de eventuele impact van een Nationaal Natuurherstelplan in het kader van de Europese Natuurherstelwet. Die kwestie overstijgt de maatwerkgebieden.

Ik laat de ruimtelijke aanspraken in het maatwerkgebied duidelijk in beeld brengen. Op die manier wil ik zoeken naar een evenwicht tussen het landbouw- en het natuurareaal op lange termijn (2045):

- Het uitgangspunt zijn de grote lijnen die de Vlaamse Regering in het verleden al vastgelegd heeft: het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de Afbakening van de Gewenste Agrarische en Natuurlijke Structuur (‘ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos regio Noorderkempen’), de aanduiding van de Speciale Beschermingszones en de afbakening van het Herbevestigd Agrarisch Gebied.
- Een cruciaal element in het maatwerkgebied is wat de instandhoudingsdoelstellingen natuur en de toewijzing ervan aan bepaalde locaties (de ‘allocatie’) met zich meebrengen aan ruimtelijke aanspraken. Daarvoor loopt momenteel verder onderzoek (cf infra). Het is niet voor alle instandhoudingsdoelstellingen essentieel dat de terreinen volledig in eigendom en beheer zouden komen van de natuursector, zo geeft die sector zelf aan. Het beheer in een SBZ moet gericht zijn op het behalen van de ‘gunstige staat van instandhouding’ voor de specifieke habitats/soorten. Speciale beschermingszones genieten een sterke Europese juridische bescherming, maar ze zijn niet noodzakelijkerwijs ‘natuurreservaten in strikte zin’ waar geen enkele menselijke activiteit meer is toegestaan. Er is ook een verschil in de finaliteit en juridische gevolgen tussen SBZ onder de Habitatrichtlijn enerzijds en onder de Vogelrichtlijn anderzijds. Als zogenaamde ‘sterkste schouders’ hebben ANB en Natuurpunt in het maatwerkgebied een belangrijke verantwoordelijkheid wat de realisatie van de Europese natuurdoelen betreft.
- Een essentiële vraag is waar we naartoe willen met landbouw in het maatwerkgebied. In SBZ’s blijven menselijke activiteiten zoals landbouw, recreatie of wonen mogelijk en vooral in de Vogelrichtlijngebieden binnen dit maatwerkgebied ligt er voor mij als intendant nog een opgave om tot een modus vivendi tussen de landbouw- en natuurbelangen te komen. Het is de bedoeling om op basis van het ontwikkelingsplan voldoende rechtszekerheid te creëren voor de toekomstige activiteiten binnen het maatwerkgebied.
Op Vlaams niveau loopt een proces onder leiding van professor Van Huylenbroeck dat moet uitmonden in een Landbouwvisie 2030-2050, tegen het voorjaar 2026. Ik zal samen met de betrokken partijen in het maatwerkgebied nagaan hoe we die Vlaamse visie kunnen doorvertalen naar het maatwerkgebied en kunnen inpassen in een ontwikkelingsplan. Ik merkte onder meer bij enkele lokale besturen en bij de provinciale gedeputeerde bereidheid om hieraan mee te werken.

4.1.2 Instrumenten en grondenbeleid

In mijn gesprekken merk ik dat er discussie is of er ten tijde van intendant Piet Vanthemsche een principiële afspraak gemaakt is over aankopen met het oog op natuurdoelen:

4.1.4 Aanpak verder overleg

De kennismakingsgesprekken zijn het begin van een overlegproces waarin ik structureel overleg organiseer met de vermelde partijen. Alle betrokkenen zijn daar ook vragende partij voor.

Het lijkt me nuttig om te werken in deelgebieden binnen het maatwerkgebied, met telkens een overleg op maat, omdat niet alle deelgebieden dezelfde problemen en actoren kennen. Ik laat een voorstel voor deze deelgebieden uitwerken.

Vele partijen adviseren om ook op individuele basis met de landbouwbedrijven aan de slag gaan. Daarvoor heeft ALZ, in samenwerking met ILVO en INBO, al eerder een aanzet uitgewerkt (cf infra)

4.1.5 Projecten met ruim draagvlak

Uit de gesprekken komen volgende projecten naar voor met een ruim draagvlak bij partners:

- Ik stel vast dat er ruime consensus bestaat over de nood aan een aanpak voor de zomerganzen. Een herhaling van het Invexo-project (Invasieve Exoten) dat zich richt op het beheer en de bestrijding van overpopulaties zomerganzen, kan vrij snel resultaat opleveren. De Vlaamse overheid dient hier het voortouw in te nemen, mogelijk met extra budget. (cf infra)
- Afvalwater woonkern N119 ter hoogte van het Zwart Water, een ven in Turnhout (cf infra)
- Er zijn maatregelen mogelijk in natuurkernen, om de kwaliteit ervan te verbeteren, zonder dat dit impact heeft om de omgeving (cf supra). Ik laat verder inventariseren welke maatregelen hieronder kunnen vallen en als quick wins verder kunnen worden opgenomen, parallel aan het bredere maatwerkproces.

4.2 STAND VAN ZAKEN ONDERZOEK EN PROCESSEN

Art. 42 van het Stikstofdecreet schrijft voor welke maatregelen het ontwikkelingsplan Turnhouts Vennengebied dient te bevatten. Om aan al die elementen invulling te geven, heeft het 'entiteitsoverschrijdend projectteam' (EOP) voor het TVG een aantal onderzoeken en processen opgestart.

4.2.1 Ecohydrologisch onderzoek

Trekker: INBO

Doel

De ecohydrologische studie (EHS) vormt de wetenschappelijke basis voor de keuze van milieukundige (hydrologische) herstelmaatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen in het habitatrictlijngebied BE2100024 te realiseren. De hoofdbedoeling is meerdere maatregelen-scenario's en overeenkomstige potentiekaarten per habitatype te onderbouwen en tegen elkaar af te wegen. Daarbij wordt ook getoetst aan doelstellingen voor soorten. Daarvoor is een kwantitatief inzicht nodig in de werking van de verschillende ecohydrologische deelsystemen (geologie, bodem, grondwaterstromen en -peilen, oppervlaktewaterstromen en -peilen), op landschaps- en op locatieschaal. Het vereist heel wat onderzoek en metingen om de waterchemie, de peilen van grond- en oppervlaktewater, de omliggende grachten, ... in beeld te brengen.

Stand van zaken

In de Habitatrictlijn krijgt elk type habitat een naam en een code. Voor het maatwerkgebied TVG ligt de focus op '3110', dat zijn de 'voedselarme zwak gebufferde vennen die niet vaak droogvallen' en op '3130', de 'voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers', omdat deze habitattypes zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie.

Het INBO onderzocht de vennen die het meest kansrijk zijn om 3110 en 3130 te herbergen (de 'potentieel 3110' of '3130'-vennen). Voor een 40tal vennen in het maatwerkgebied stelden de onderzoekers een fiche op, die het volgende aangeeft: 1/ beschrijving (o.a. hydrologie, typering, vegetatie); 2/ toestandsevaluatie (fysico-chemie, Lokale Staat van Instandhouding) en knelpunten; 3/ kennishiaten; 4/ voorstel herstelmaatregelen. Voor de 3110-vennen zijn de fiches al enkele maanden klaar. Hierbij bracht het INBO het voedingsgebied van de 3110-vennen in beeld. Het voedingsgebied is het gebied van waaruit er aanvoer is van grondwater naar een specifiek ven. Op die manier kan men afbakenen welke (delen van) percelen in hydrologisch contact staan met een ven.

Een zelfde oefening voor een selectie van 3130-vennen loopt momenteel.

Verder finaliseert het INBO de fiches voor de overige bemeten vennen, waaronder de 3130-vennen. Hierin zal in eerste instantie de beschikbare informatie worden verwerkt, daarna volgen de resultaten van het veldwerk van het voorjaar 2026.

////////////////////////////////////

landbouwsector vragen, moet de overheid ook zelf het nodige doen om de meest kwetsbare vennen te vrijwaren.

Om het dossier weer vlot te trekken en om inzicht te krijgen in eventuele alternatieven, vraag ik aan de Vlaamse Milieumaatschappij om een haalbaarheidsstudie te maken (al dan niet via een studiebureau) om degelijk in kaart te brengen welke mogelijkheden er zijn om het afvalwater van deze wooncluster niet langer in de baangrachten te laten komen.

Daarnaast bekijk ik met onder meer AWV de mogelijkheden om het risico op calamiteiten te reduceren.

- Lucht: in overleg met de terreinbeheerders zoek ik de best mogelijke én gedragen inplantingsplaats voor een meetopstelling droge depositie ammoniak in TVG, rekening houdende met de technische vereisten.

c) Aanpak zomerganzen

Zomerganzen (waaronder een aantal invasieve exoten) zijn in meerdere deelgebieden van het Turnhouts Vennengebied een knelpunt, omdat hun uitwerpselen voor eutrofiëring zorgen. Als intendant beschouw ik de bestrijding van zomerganzen als een voor de hand liggende maatregel in het maatwerkgebied, waar een breed draagvlak voor bestaat. Idealiter gaat deze inspanning samen met andere maatregelen uit het ontwikkelingsplan, waardoor ganzen ook op andere plaatsen in het maatwerkgebied terecht kunnen en de druk op de vennen afneemt. Maar de Vlaamse overheid hoeft daar niet op te wachten en moet op korte termijn initiatief nemen.

Volgende stappen

Het ANB zal een concreet voorstel van aanpak en budget uitwerken, gebaseerd op bevindingen van INVEXO, een project waarbij 24 partners samenwerkten rond onderzoek en beheer van oa zomerganzen in Vlaanderen en Zuid-Nederland. Dat voorstel van aanpak wordt besproken met belanghebbende actoren, bv. natuurverenigingen en de jachtsector.

4.2.4 Aangepaste bemestingsnormen

Trekker: VLM

Artikel 42 van het Stikstofdecreet schrijft onder meer voor dat het ontwikkelingsplan TVG een aantal aangepaste bemestingsnormen bevat. Het gaat om “2° bemestingsnormen buiten de speciale beschermingszones in de gebieden die hydrologisch in contact staan met de habitattypes 3110 en 3130 in de betrokken deelgebieden van de in artikel 41 vermelde SBZ-H” en om “3° bemestingsnormen binnen de speciale beschermingszones, voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in kwestie”.

Vanuit de ecohydrologische studie zijn de voedingsgebieden van de vennen geïdentificeerd. Het lijkt mij aangewezen de aangepaste bemestingsnormen pas concreet uit te werken op het ogenblik dat de allocatie van de IHD voor habitattypes 3110 en 3130 afgerond is.,

////////////////////////////////////

4.2.5 Screeningstool

Trekker: VITO

Stand van zaken

Het VITO werkte een screeningstool uit om de evolutie en impact van de ammoniakemissie binnen het maatwerkgebied te simuleren en op te volgen, via verschillende scenario's (vrijwillige stopzettingsregeling, evolutie Nederland, ...). Zo kan het VITO snel de doelafstand voor het maatwerkgebied TVG in beeld brengen. De doelafstand geeft aan hoeveel emissiereductie van stikstof (inclusief ammoniak) er nodig is om de doelstelling voor 2030 te halen. De PAS bepaalt dat we tegen 2030 de eerste helft van de doelstelling voor reductie moeten halen en tegen 2045 de tweede helft.

Bij de goedkeuring van de Programmatische Aanpak Stikstof in 2023 bedroeg de doelafstand voor het maatwerkgebied TVG 0,96 kg stikstof per hectare per jaar voor habitatype 3110 en 0,06 kg stikstof per ha per jaar voor type 3130. Die cijfers geven aan hoeveel extra stikstofreductie er nodig is in het maatwerkgebied tegen 2030, bovenop de afgesproken emissiereducties voor heel Vlaanderen. In een voorgaand deel van deze rapportering is al uitgelegd dat VITO een actualisatie van de doelafstand berekende voor alle maatwerkgebieden en wat de resultaten daarvan zijn. Ik zal deze data verder gebruiken bij het uittekenen van de aanpak en inspanningen voor TVG.

4.2.6 Ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale landbouw

a) Algemeen

Ik verwees eerder al naar het voornemen om te onderzoeken hoe we de in opmaak zijnde Vlaamse visie voor landbouw 2030-2050 kunnen inpassen in een ontwikkelingsplan Turnhouts Vennengebied. Zo kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale landbouw in het maatwerkgebied een bredere onderbouwing krijgen. De provincie Antwerpen heeft ook haar steun toegezegd om samen met de lokale besturen deze Vlaamse visie te concretiseren naar de behoeften, wensen en noden van de landbouw in de regio.

ALZ, ILVO en INBO kregen van mijn voorganger Piet Vanthemsche opdracht om een intensief begeleidingsproject uit te werken om de ontwikkelingsmogelijkheden en transitie voor landbouw in het maatwerkgebied mogelijk te maken. Twee sporen zijn hierbij belangrijk: 1) aangepaste bemesting of teeltsystemen verankeren in een nieuw bedrijfsmodel en 2) intensieve begeleiding van landbouwers (cf punt c). Ik bespreek beide punten verder in meer detail.

b) Aangepaste bemestingstechnieken en teeltsystemen

Trekker: ALZ

Stand van zaken

Een aantal percelen die momenteel in landbouwgebruik zijn, zullen te maken krijgen met aangepaste bemesting, conform art. 42 van het Stikstofdecreet. Het gaat om percelen 1) die buiten SBZ gelegen zijn

//

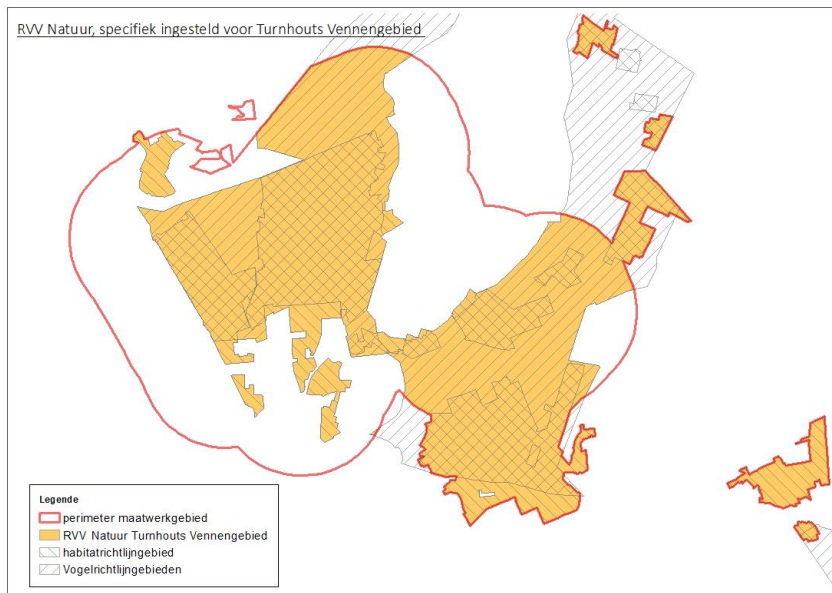
4.2.9 Grondenbeleid overheid

In de Programmatische Aanpak Stikstof (10 maart 2023) kreeg de VLM de specifieke opdracht om een grondreserve aan te leggen in functie van het maatwerkgebied. Gronden uit de grondreserve kunnen dienen als ruilgronden voor landbouwers of als projectgronden voor natuur en landbouw, of ze zijn inzetbaar om landbouwbedrijven verder te laten verduurzamen. Een grondenbeleid, waar een grondreserve deel van uitmaakt, dient dus zowel landbouw- als natuurdoelen.

Er zijn al een aantal instrumenten inzetbaar die de aanleg van een grondreserve mogelijk maken. Elk instrument is gekoppeld aan specifieke voorwaarden.

Het gaat om:

- verwerving uit de hand, openbaar, ruil;
- recht van voorkeur: dit geldt bij verkoop van publieke gronden, kan ingezet worden om gronden in publieke eigendom te houden;
- recht van voorkoop natuur: dit is specifiek ingesteld voor dit maatwerkgebied via art. 37 van het Natuurdecreet. Dat bepaalt dat de Vlaamse grondenbank het RVV heeft binnen de SBZ's (zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebieden, ongeacht de gewestplanbestemming) binnen het maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied (cf. infra, kaart 2);
- flankerend beleid voor oranje bedrijven en bedrijven in maatwerkgebieden (zie 2.1.7);
- koopplicht: na opname in een inrichtingsnota kan dit ingezet worden op vraag van de landbouwer als een overheidsproject leidt tot ernstige waardevermindering of als de leefbaarheid van een bestaand bedrijf in het gedrang komt.

Kaart 2: Recht van Voorkoop, ingesteld voor het maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied

////////////////////////////////////

4.3 NAAR EEN VOLWAARDIG ONTWIKKELINGSPLAN

Om tot een volwaardig ontwikkelingsplan te komen, zijn alle onderzoeken en initiatieven uit hoofdstuk 7.2 van belang. Belangrijk hierbij is de samenhang tussen al deze stappen. Bepaalde onderzoeken of initiatieven moeten afgerond zijn vooraleer andere stappen kunnen volgen. Het is ook duidelijk dat een volwaardig ontwikkelingsplan tot stand zal komen op basis van een participatief proces. Voor verschillende belangrijke componenten van het ontwikkelingsplan is er immers overleg nodig met stakeholders, bijvoorbeeld over allocatie IHD, aangepaste bemestingsnormen,...

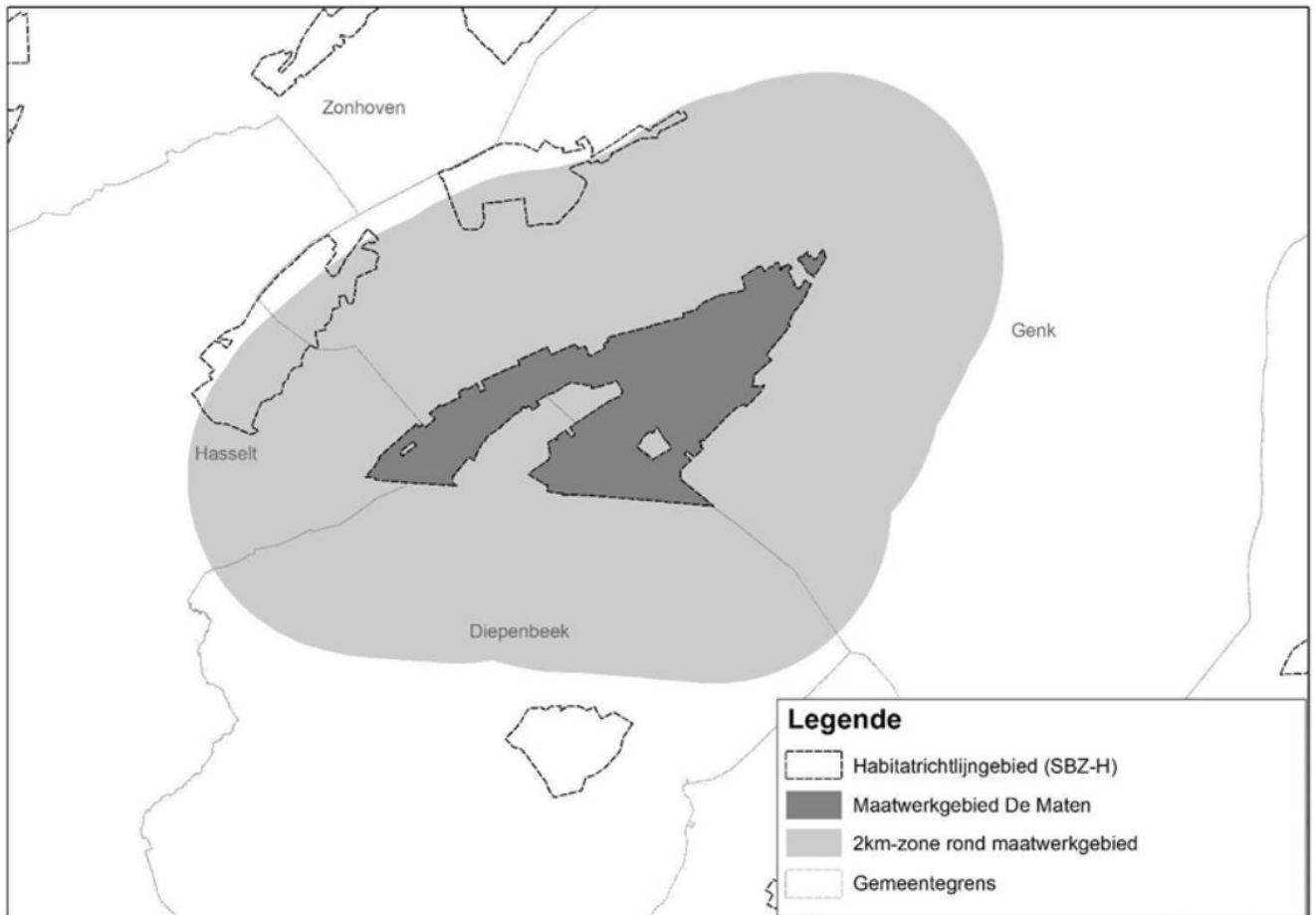
Een aantal onderdelen van een ontwikkelingsplan TVG hangen af van de allocatie van de IHD. De voorstellen voor allocatie (voor alle habitats en voor de soorten) zouden volgens de huidige timing tegen eind 2026 klaar zijn. Ik zal deze timing meer in detail bekijken met het ANB, INBO, VITO en de andere partners binnen het EOP. Op basis van hun analyse komt de timing voor een ontwikkelingsplan TVG uitgebreider aan bod bij een volgende rapportering.

Voor bepaalde initiatieven is het niet nodig om te wachten op de allocatie. De uitwerking van een actieplan voor waterkwaliteit en -beschikbaarheid, de aanpak van zomerganzen, de voorbereiding voor de individuele begeleiding voor landbouwers en voor bepaalde instrumenten voor grondenbeleid, het dossier N119, voorbereiding op de aangepaste bemestingsnormen, ... zijn initiatieven waar ik nu mee aan de slag ben of ga.

BIJLAGE 2

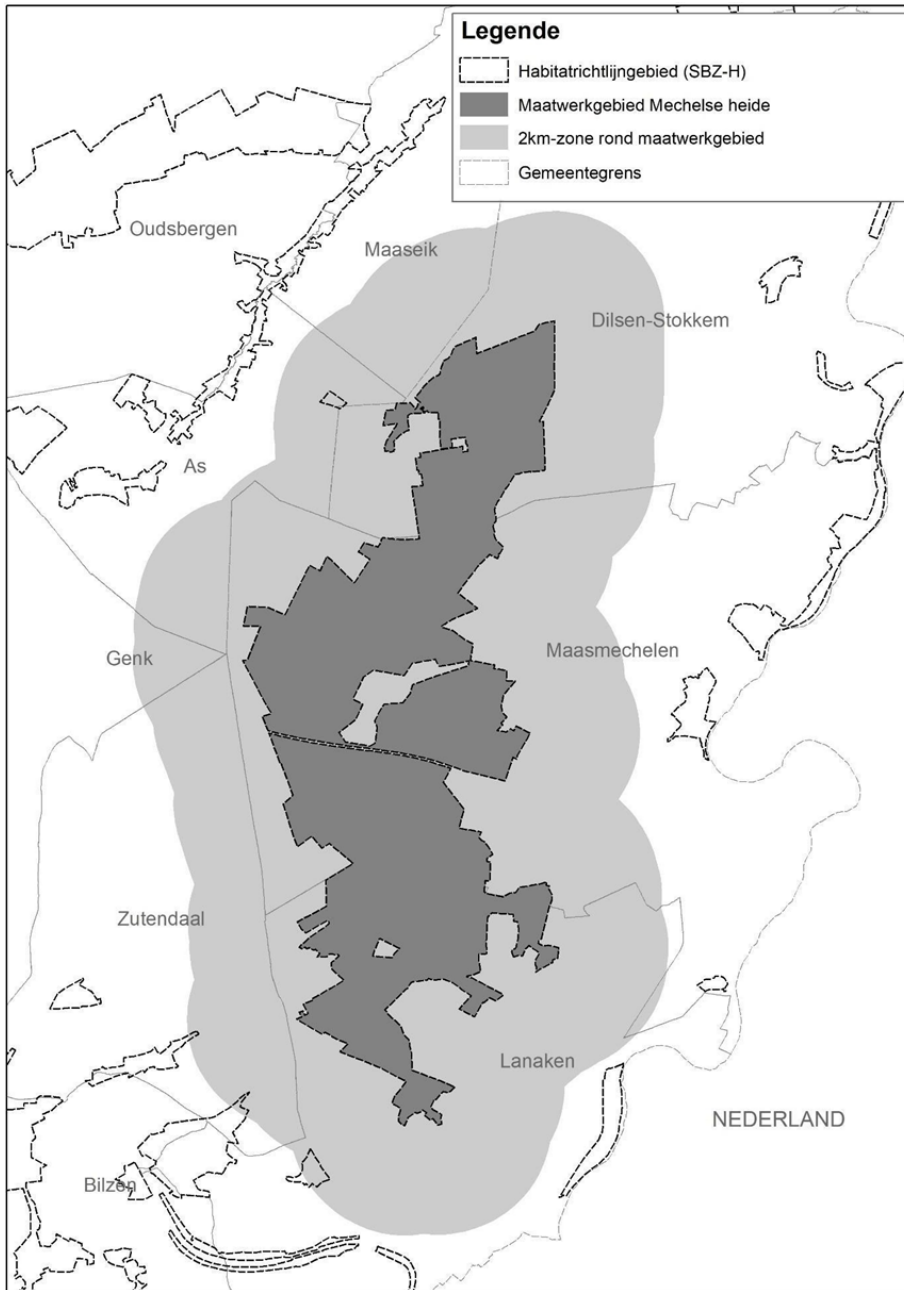
De kaart voor het maatwerkgebied De Maten, vermeld in artikel 44 stikstofdecreet

////////////////////////////////////

BIJLAGE 3

De kaart voor het maatwerkgebied De Mechelse Heide, vermeld in artikel 44 stikstofdecreet

BIJLAGE 4

De kaart voor het maatwerkgebied De Kalmthoutse Heide, vermeld in artikel 44 stikstofdecreet

////////////////////////////////////